UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Història Contemporània d'Espanya I, l'Època de la Revolució Liberal

Codi: 100342
Crèdits: 6

2024/2025

Titulació	Tipus	Curs
2500501 Història	OB	2

Professor/a de contacte

Nom: Lluis Ferran Toledano Gonzalez

Correu electrònic: lluisferran.toledano@uab.cat

Equip docent

Oriol Luján Feliu

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al final del document.

Prerequisits

En principi, cap.

Objectius

L'assignatura té com a objectiu proporcionar els continguts i els recursos bàsics per analitzar els processos polítics, socioeconòmics i culturals que viu la societat espanyola en el període 1808-1874. El marc cronològic contempla la crisi de l'antic règim, que esclata el 1808, fins a la primera República, en un espai, l'espanyol, plural i divers, permeable a les influències europees i americanes.

Competències

- Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments de l'anàlisi històrica.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitzar-ne críticament el desenvolupament.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Aprendre de manera autònoma.
2. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
3. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi històrica.
4. Identificar i utilitzar de manera apropiada fonts d'informació per a la recerca històrica de l'Espanya contemporània.
5. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
6. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
7. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
8. Reconèixer els conceptes històrics clau de la societat espanyola actual.
9. Reconèixer la diversitat i la multiculturalitat.
10. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
11. Treballar en equip respectant tots els punts de vista.
12. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

Objectius: Plantejarem temàtiques que són fonamentals per a la interpretació de tota la contemporaneïtat, i no només del segle XIX. En aquest sentit, tractarem diversos problemes com ara el naixement de la política moderna en el trànsit de la Il·lustració a la revolució liberal; estudiarem el sorgiment de cultures insurreccionals i de la violència de llarga durada; delimitarem els nous conceptes polítics i els universos ideològics que presenten un caràcter fundacional (liberalisme, tradicionalisme, democràcia, republicanisme, federalisme, socialisme); al mateix temps, atendrem el sorgiment de noves categories socials, pràctiques culturals i formes de representació (les dicotomies burgesia/ poble, classes paràsites/ classes productores, la sociabilitat del casino i la taverna, la nova opinió pública i el món de la premsa, el pamflet i el cançoner polític), i reflexionarem sobre un fenomen tan decisiu com ara la formació del nou Estat espanyol de caràcter unitari. En acabar cada apartat, farem esment de les darreres aportacions i els debats historiogràfics més vius. Els continguts de l'assignatura seran sensibles a la perspectiva de gènere, com ara en la participació de les dones en els inicis de la revolució liberal, els conflictes suscitats amb la reina Isabel II i llur actuació en els espais públics i privats, així com la construcció dels nous models burgesos masculins i femenins.

1. Radiografia d'Espanya a l'entorn del 1800. Els límits del reformisme il·lustrat. Crisi i tensions en la societat d'Antic Règim.

1. Guerra i Revolució (1808-1814). Les juntes i les guerrilles, la propaganda i la vida quotidiana. Les Corts de Cadis i la Constitució de 1812. La nova cultura política. Afrancesament i col·laboracionisme. La construcció d'una memòria nacional i els actes del Bicentenari.

1. Absolutisme i liberalisme (1814-1833). Restauració i fallida de la Monarquia Absoluta (1814-1820). La politització liberal en el Trienni (1820-1823). El fracàs del reformisme absolutista i la desintegració del sistema (1824-1833). Balanç de les independències americanes.

1. "No és pot fer marxa enrere": La culminació del procés de la Revolució liberal (1834-1845). *L'Estatuto Real*. El nou sistema polític, partits i faccions. El procés revolucionari de 1835-1836 i la Constitució de 1837. El carlisme i la llarga guerra civil. Demòcrates i republicans. El progressisme i la Regència d´Espartero.

---

1. El triomf del liberalisme oligàrquic (1844-1854). La formació de l'estat centralista i la nova administració. L'Església i el catolicisme polític. El Bienni Progressista (1854-1856), la Unió Liberal i la revolució democràtica i republicana de 1868-73. La guerra cubana, el cantonalisme i el nou carlisme.

1. La societat burgesa i el desenvolupament del capitalisme (1808-1874). El problema agrari, la dissolució del règim senyorial i les desamortitzacions. El debat sobre les febleses i les anomalies espanyoles(revolució industrial, nacionalització política i cultural). Velles i noves categories socials: aristocràcia, classes mitjanes i poble. La conflictivitat social, el rebuig de quintes i consums, l'obrerisme i els moviments de resistència pagesa. Cultura romàntica, sociabilitat i cultures polítiques.

* Recomanem fer en el tercer curs l'assignatura "*L'època de la Il·lustració*", així com l'assignatura "*Història d'Espanya II: De la Monarquia a la República*".

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Assistència a les classes teòriques i pràctiques dirigides pel professor a l'aula.	40	1,6	1, 2, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12
Lectura comprensiva d'articles referits al segle XIX.	10	0,4	1, 3, 5, 7, 8, 10, 12
Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.	15	0,6	6, 8, 12
Tipus: Supervisades			
Tutories	10	0,4	6, 8
Tipus: Autònomes			
Estudi, treballs i preparació de presentacions orals a l'aula o telemàticament.	75	3	1, 2, 6, 8, 10, 11, 12

Assistència a les classes teòriques dirigides pel professor.

Assistència a sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el professor a l'aula o telemàticament.

Assistència a les tutories particulars al despatx del professor o telemàticament.

Lectura comprensiva de textos històrics del segle XIX.

Aprenentatge d'estratègies de recerca d'informació en biblioteques, hemeroteques i a la xarxa.

Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.

Estratègies d'estudi personal.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Asistència, progrés i participació.	10%	0	0	1, 2, 3
Dues proves escrites que, per a superar l'assignatura, caldrà tenir-les aprovades cadascuna.	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 8, 10
Pràctiques.	15%	0	0	6, 7, 10, 11
Realització d'un Treball sobre material bibliogràfic o revistes especialitzades	25%	0	0	1, 2, 6, 7, 8, 9, 11, 12

Història Contemporània d'Espanya I. L'època de la revolució liberal.

Avaluació Continuada:

1) Dues Proves escrites:

La primera prova es realitzarà a meitat de curs (valoració 25 %).

Tractarà sobre la temàtica treballada durant el parcial. Quatre preguntes. Una d'elles tractarà d'un article de lectura obligatòria penjat al Campus Virtual.

La segona prova escrita es realitzarà a final de curs. (Valoració 25%).

Tractarà sobre la temàtica treballada durant la segona part de l'assignatura. Quatre preguntes. Una d'elles tractarà d'un article de lectura obligatòria penjat al Campus Virtual

Important: La mitjana d'aquestes dues proves cal superar-la de forma positiva (com a mínim un 5).

2) Pràctiques:

Exposició oral (individual o col·lectiva), a partir de la lectura d'un article. L'esquema de l'article s'haurà d'entregar a final de curs en forma de Pòster (valor 15%).

3) Treball:

Qüestionari de fonts secundàries en forma d'articles disponibles a la xarxa o de monografies. Treball que serà definit a inici de curs i complementat amb l'ús de fonts primàries (visites a arxius, centres de documentació o de fonts disponibles a la xarxa). Màxim 8 pàgines. Valoració 25%. Data lliurament: coincidint amb el segon parcial, a finals de curs.

Obligat: Per a fer el Treball cal que els objectius i pla de treball del mateix quedi fixat durant les tres primeres setmanes del curs en visites al despatx i en horaris de tutoria. En cas contrari, es considerarà no avaluable.

4) Participació, assistència, seguiment i participació del treball a l'aula amb documentació diversa -lectura del dossier i articles- , així com també en les tutories del despatx del professor (total un 10%).

Només es recuperen les activitats d'avaluació entregades en els terminis establerts pel professor de l'assignatura; en cap cas es podrà presentar un exercici per primera vegada durant la prova de Recuperació.

Les pràctiques o treballs (i la participació, assistència i progressió), no es recuperen. Es considerarà a efectes acadèmics un No Avaluable, l'alumne que hagi fet menys d'una tercera part de les evidències avaluables del total de l'assignatura.

La còpia de fonts escrites (utilitzant Intel·ligència Artificial, internet, treballs d'altres, etc.) suposarà un 0 en la qualificació de l'exercici i que l'alumne perdi la convocatòria del total de l'assignatura. Tots els treballs es presentaran en format "paper".

La data de la recuperació és única i fixada per la Gestió Acadèmica.

Avaluació Única:

Consistirà en la suma d'una única Prova Escrita (50%), més l'entrega d'un Treball (Qüestionari) (35%), i la realització d'una Pràctica (realitzaciód'un Pòster) (15%).

Prova Escrita:

Tractarà sobre la temàtica corresponent al programa de l'assignatura. Al llarg del curs penjaré textos al Campus Virtual. Aquests articles, tots ells disponibles també a la xarxa, seran de lectura obligatòria. Algunes de les preguntes de la prova escrita estaran relacionades amb aquests articles (Valoració del 50%).

Qüestionari:

Redactat a partir de fonts secundàries procedents d'articles disponibles a la xarxa o de monografies en forma de llibre. Treball que serà definit a inici de curs i complementat amb l'ús de fonts primàries (visites a arxius, centres de documentació o de fonts disponibles a la xarxa). Màxim 8 pàgines. Valoració 35%. Data de lliurament: coincidint amb la prova escrita i amb el segon parcial dels alumnes d'avaluació continuada, a finals de curs.

Obligat: Per a fer el Treball cal que els objectius i pla de treball del mateix quedi fixat durant les tres primeres setmanes del curs en visites al despatx i en horaris de tutoria. En cas contrari, es considerarà no avaluable.

Pòster:

Lliurament d'un pòster sobre una temàtica que haurà d'incloure lectures i que s'indicarà a inicis de curs. Valoració del 15%.

A l'Avaluació Única, es considerarà a efectes acadèmics un No Avaluable, l'alumne que hagi fet menys d'una tercera part de les evidències avaluables del total de l'assignatura.

La còpia de fonts escrites (utilitzant Intel·ligència Artificial, internet, treballs d'altres, etc.)suposarà un 0 en la qualificació de l'exercicii que l'alumneperdi la convocatòria del total de l'assignatura. Tots els treballs es presentaran en format "paper".

La data de la recuperació és única i fixada per la Gestió Acadèmica.

Bibliografia

- Alvarez Junco, J., *Mater Dolorosa. La idea de España en el siglo XIX,* Taurus: Madrid, 2001.

- Andreu Miralles, X., *El descubrimiento de España. Mito romántico e identidad nacional,* Taurus: Madrid, 2016.

- Artola, M., *La burguesía revolucionaria (1808-1874),* Alfaguara: Madrid, 1977.

- Bahamonde, A., Martínez, J.A., *Història de España, Siglo XIX*, Càtedra: Madrid, 1994.

- Burdiel, I., *Isabel II. Una biografía (1830-1904)*, Taurus: Madrid, 2010.

- Castells, I., Moliner, A, *Crisis del Antiguo Régimen y Revolución Liberal en España (1789-1845*), Ariel Practicum: Barcelona, 2000.

- Cruz, J., *El surgimiento de la cultura burguesa. Personas, hogares y ciudades en la España del siglo XIX,* Siglo XXI: Madrid, 2014.

- Dardé, C., *El siglo XIX en España. La nación liberal,* Ediciones 19: Madrid, 2023.

- Duarte, A., *El republicanismo . Una pasión histórica,* Cátedra, Madrid, 2013.

- Fernández Sebastián, J., Fuentes, J.F. (dir.), *Diccionario político y social del siglo XIX español*, Alianza Editorial: Madrid, 2001.

- Fontana, J., *La fi de l'antic règim i la industrialització, 1787-1868,* dins vol. V *Història de Catalunya* (dir. Pierre Vilar), Ed. 62: Barcelona, 1988; Id., *De en medio del tiempo. La Segunda Restauración Española, 1823-1834*, Crítica: Barcelona, 2006; Id., *La época del liberalismo.* Vol. 6 *Historia de España* (dirigida per J. Fontana i R. Villares), Ed. Crítica, Marcial Pons: Barcelona 2007.

- Fuentes, J.F., *El fin del Antiguo Régimen (1808-1868),* Ed. Síntesis: Madrid, 2007.

- García, Carmen, *España en el siglo XIX, ,* Ed. Síntesis: Madrid 2023.

- Miguel González, R., *La pasión revolucionaria. Culturas políticas republicanas y movilización popular en la España del siglo XIX,* IEPC: Madrid, 2007.

- La Parra E., Casado Mª. A.(eds.), *Reyes y regentes en la España del siglo XIX*, Ed. Sínteis, Madrid, 2012.

- LaParra, E. Fernando VII. Un rey deseado y detestado, Ed. Tusquets, Barcelona, 2018.

- Moliner, A., *Revolución burgesa y movimiento juntero en España,* Milenio: Lleida, 1997; Id. (ed.) *La Guerra de la Independencia en España (1808-1814*), Nabla Ediciones: Barcelona, 2007.

- Moliner, A. (ed), La Guerra de la Independencia en España (1808-1814), Nabla Ediciones, Barcelona, 2007.

- Morales, A; Fusi, J.P.; Blas, A. de, *Historia de la nación y del nacionalismo español*, Círculo de lectores, Madrid, 2013.

- Pérez Garzón, J.S., *El nacimiento de la nación liberal (1808-1814).* Ed. Síntesis: Madrid, 2007.

- Piqueras, J.A., *El Federalismo. La libertad protegida, la convivencia pactada*, Cátedra, Madrid, 2014.

- Pro, Juan, *La construcción del estado en España: Una historia del siglo XIX,* Alianza, Madrid, 2019

- Riquer, B. de, "Aproximación al nacionalismo español", *Studia Historica. Historia Contemporánea,* 12, 1994, pp. 11-29.

- Robledo, R., Castells, I., Cruz Romeo, Mª (eds.), *Orígenes del liberalismo. Universidad, política, economía,* Universidad de Salamanca, 2003.

- Sánchez, P., *De plebe a pueblo. La participación política popular y el imaginario de la democracia en España, 1766-1868,* Bellaterra ed.: Barcelona 2022.

- Sánchez, R., *Románticos españoles. Protagonistas de una época,* Ed. Síntesis: Madrid, 2005.

- Sanchez, R., *Señoras fuera de casa. Mujeres del siglo XIX: la conquista del espacio público,* Los Libros de la Catarata: Madrid, 2019.

- Santirso, Manuel, *Progreso y libertad. España en la Europa liberal (1830-1870),* Ariel, Barcelona, 2008.

- Serrano García, R.,*El fin del antiguo regimen (1808-1868). Cultura y vida cotidiana*, Ed. Síntesis, Madrid, 2001.

- Sierra, M., et al, *Elegidos yelegibles. La representación parlamentaria en la cultura del liberalismo,* Marcial Pons: Madrid, 2010.

- Suárez Cortina, M. (Ed.), *La redención del pueblo. La cultura progresista en la España liberal*, Universidad de Cantabria: Santander, 2006.

- Toledano González, LL. F. et al, *La corrupción política en la España contemporánea,* Marcial Pons: Madrid, 2018.

- Vegeu també els números especials de la revista Ayer, amb el títol *La desamortización en la Península Ibérica* (9); *Derechos y Constitución* (34); *Carlismo y contrarrevolución en la España Contemporánea* (38)*; La política en el reinado de Isabel II (29); España, ¿nación de naciones?* 35)*; Fernando VII. Su reinado, su imagen* (40); *La Guerra de la Independencia* (86), entre d'altres.

- Com citar i elaborar la bibliografia: https://www.uab.cat/web/estudia-iinvestiga/com-citar-i-elaborar-la-bibliografia-1345708785665.html".

Programari

Cap comentari.

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	2	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	2	Català	segon quadrimestre	matí-mixt